

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36020234	IES de Barro	Barro	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua castelá e literatura	3º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	5
3.1. Relación de unidades didácticas	7
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	11
4.1. Concrecións metodolóxicas	30
4.2. Materiais e recursos didácticos	32
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	33
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	34
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	36
6. Medidas de atención á diversidade	36
7.1. Concreción dos elementos transversais	38
7.2. Actividades complementarias	39
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	41
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	42
9. Outros apartados	43

1. Introducción

Estamos nun instituto de zona rural, aínda que próximo á cidade, con pouco alumnado, sen demasiado acceso a actividades culturais. Debemos aplicar nel o currículo oficial de lingua e literatura castelá, atendendo á normativa vixente, e tendo ademais en conta as características específicas dese alumnado. É importante establecer ademais relacións coa materia de lingua e literatura galega, coas demais materias, coas diferentes artes e fomentar a capacidade de reflexión e a creatividade.

O currículo da Educación Secundaria Obrigatoria pretende garantir unha formación adecuada e integral, que se centre no desenvolvemento das competencias e que sexa equilibrada, porque incorpora na súa xusta medida compoñentes formativos asociados á comunicación, á formación artística, ás humanidades, ás ciencias, á tecnoloxía e á actividade física. Unha das finalidades da Educación Secundaria Obrigatoria consiste en lograr que as alumnas e os alumnos adquiren os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico e artístico e científico-tecnolóxico.

O eixe do currículo da materia de Lingua Castelá e Literatura constitúeno as competencias relacionadas coa interacción oral, escrita e audiovisual adecuadas nos distintos ámbitos e contextos e en función de diferentes propósitos comunicativos, así como co fomento do hábito lector, da interpretación de textos literarios e non literarios (académicos, sociais e propios da vida cotiá) e da apropiación dun patrimonio cultural. A reflexión explícita sobre o funcionamento da lingua proporciona a ferramenta necesaria para desenvolver a conciencia lingüística e mellorar os procesos de expresión, comprensión e recepción crítica de textos de diferentes ámbitos.

Os obxectivos da materia de Lingua Castelá e Literatura na Educación Secundaria Obrigatoria supoñen unha progresión con respecto aos acadados na Educación Primaria, dos que haberá que partir nesta nova etapa, para pasar dun acompañamento guiado a outro progresivamente autónomo. Esta evolución supón, alén diso, unha maior diversidade e complexidade das prácticas discursivas. Agora a atención céntrase no uso da lingua nos ámbitos educativo e social, sublíñase o papel das convencións literarias e do contexto histórico na comprensión dos textos literarios e outórgaselle un papel máis relevante á reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos.

Na Educación Secundaria Obrigatoria, a materia de Lingua Castelá e Literatura ten como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado nas súas vertentes pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. Debe achegar as ferramentas e os coñecementos que articulan os procesos de comprensión e expresión oral e escrita para desenvolverse con éxito en calquera situación comunicativa. O enfoque comunicativo centrado no uso funcional da linguaxe reside na aprendizaxe das destrezas discursivas en diversos ámbitos: o das relacións persoais, o académico, o social e o dos medios de comunicación, cuxo dominio require procedementos e coñecementos explícitos, tanto dos elementos formais, como das normas sociolingüísticas que presiden os intercambios.

A reflexión literaria a través da lectura, a comprensión e interpretación de textos significativos da literatura española clásica e algún de literatura xuvenil favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolven capacidade crítica e creativa dos/as estudantes, dálles acceso ao coñecemento doutras épocas e culturas, e enfróntaos a situacións que enriquecen a súa sensibilidade, sentido estético, experiencia do mundo e favorecen o coñecemento de si mesmos. Ademais mellora a súa capacidade de expresión e a creatividade.

O primeiro dos obxectivos da materia oríentase cara o recoñecemento da diversidade lingüística e dialectal da nosa contorna, de España e do mundo, co propósito de favorecer actitudes de aprecio á devandita diversidade, de combater prexuízos e estereotipos lingüísticos e de estimular a reflexión interlingüística. Un segundo grupo de obxectivos refírese á produción, comprensión e interacción oral e escrita, incorporando as formas de comunicación mediadas pola tecnoloxía e atendendo aos diferentes ámbitos de comunicación: persoal, educativo, social e profesional. Así, os obxectivos segundo e terceiro relaciónanse coa comunicación oral; o cuarto, coa comprensión lectora, e o quinto, coa expresión escrita. A aprendizaxe da lectura estivo durante séculos vinculada de maneira case exclusiva coa lectura literaria, para profundizar na súa análise, aínda que os enfoques comunicativos subliñan tamén a necesidade de ensinar a ler todo tipo de textos, con diferentes propósitos de lectura. Por outra banda, saber ler hoxe implica tamén navegar e buscar na Rede, seleccionar a información fiable, elaborala e integrala en esquemas propios coa finalidade de transformala en coñecemento. En resposta a iso, o obxectivo sexto pon o foco na alfabetización mediática e informacional, mentres que o sétimo e o oitavo se reservan para a lectura literaria, tanto autónoma coma guiada, na aula. O obxectivo noveno atende á reflexión sobre a lingua e os seus usos, en canto que o décimo, relativo á ética da comunicación, é transversal a todos eles.

Os criterios de avaliación e os contidos organízanse en cinco bloques. O primeiro, «As linguas e os seus falantes»,

correspóndese de maneira directa co obxectivo de apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España para favorecer a reflexión interlingüística e valorar a diversidade como fonte de riqueza cultural. O segundo e o terceiro, relativos á comunicación, integran os contidos implicados na comunicación oral e escrita e na alfabetización informacional, audiovisual e mediática, vertebrados arredor da realización de tarefas de produción, revisión e edición de textos propios, xunto coa recepción, interpretación e análise crítica de textos alleos. O cuarto bloque, «Educación literaria», recolle as experiencias e os contidos necesarios para consolidar o hábito lector, conformar unha identidade lectora progresivamente autónoma, desenvolver habilidades de interpretación de textos literarios impresos e dixitais e coñecer algunhas obras relevantes da literatura española e universal, estimulando á vez a escritura creativa con intención literaria e aproximándose a prácticas culturais emerxentes. O quinto bloque, «Reflexión sobre a lingua», propón a construción guiada de conclusións sobre o sistema lingüístico, usando para iso a metalinguaxe específica e integrando os niveis morfosintáctico, semántico e pragmático no estudo das formas lingüísticas.

Os cinco bloques de contido establecidos para esta etapa aparecen concretados nesta proposta didáctica para 3º de ESO nas seguintes unidades didácticas:

UNIDADE 1: VARIETADES E VARIANTES LINGÜÍSTICAS

Con esta unidade, pretendemos coñecer as distintas linguas de España, as variantes, combater os prexuízos, os estereotipos lingüísticos, e entender a importancia da adecuación da linguaxe ó contexto comunicativo. Tamén veremos conceptos sociolingüísticos.

UNIDADE 2: OS MUNDOS LITERARIOS: DO PASADO Ó PRESENTE

O obxectivo desta unidade é exercitar a lectura analítica das obras literarias, tanto as próximas como as que están afastadas da experiencia do alumnado. Para iso, é necesario o achegamento ao contexto social e cultural, á época histórica, á corrente literaria e artística e ao autor ou autora. Estableceremos tamén parentescos literarios, conxugando a literatura nacional coa universal e relacionando as obras literarias con outras manifestacións artísticas. Repasaremos as ferramentas literarias estudadas en cursos anteriores, e partiremos da literatura medieval para conectala con outras épocas. Tamén leremos unha obra literaria completa e crearemos textos propios con intención literaria.

UNIDADE 3: A VIDA EN PALABRAS

Dedicaremos esta unidade ao estudo da palabra: a súa forma (fonemas, morfemas, lexemas), ortografía (acentuación, grafías) categoría gramatical (xunto coas principais características das diferentes categorías) e o seu significado. Tamén analizaremos os procedementos para adquirir palabras, formar outras novas e cambiar de categoría as existentes, buscando exemplos tanto en formatos clásicos como modernos. Ademais estudaremos as relacións semánticas entre elas, e os principais fenómenos semánticos de cambio de significado, así como o seu valor denotativo e connotativo en función do contexto e do propósito comunicativo.

UNIDADE 4: TODO ESTÁ CONECTADO

As palabras adoitan aparecer combinadas en unidades progresivamente maiores: sintagmas e oracións. Analizaremos nesta unidade como se organizan as palabras no discurso, cales son as funcións sintácticas que poden desempeñar e a relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. E aplicaremos isto á expresión oral e escrita.

UNIDADE 5: DA PALABRA AO TEXTO

Ademais da palabra e da oración, debemos estudar as relacións lingüísticas existentes en unidades maiores como os textos e enunciados. Para iso, debemos comprender o que se entende por texto en diferentes contextos comunicativos, e as relacións que se establecen dentro dos textos lingüísticos. Conectamos así con aspectos básicos de gramática textual escrita, e con aspectos da lingua oral, que nos levarán a interpretar mellor textos de diferentes formatos e medios. Incluiremos a análise da linguaxe nos medios de comunicación (prensa, radio, televisión, internet) tanto na súa corrección gramatical, ortográfica (grafías, acentuación e puntuación) e de significado, como na súa capacidade informativa, propagandística e mesmo manipuladora. Tamén analizaremos e empregaremos os principais mecanismos de coherencia e cohesión para interpretar e elaborar textos, escritos e orais.

UNIDADE 6: CREANDO MITOS

Dedicaremos esta unidade á análise textual da literatura do Renacemento, tanto do patrimonio nacional como do universal, para a práctica da interpretación literaria e o establecemento de vínculos e diferenzas entre eles. Configuraremos así un mapa cultural que sente as bases para a comprensión posterior da literatura moderna e a súa evolución como fenómeno artístico. Para iso repasaremos e aplicaremos coñecementos literarios previos ademais de tratar aspectos relativos ó contexto histórico, artístico e cultural do século XVI, ás súas principais obras, autores e

autoras. Ademais proporemos un traballo por grupos no que buscarán personaxes e historias procedentes da mitoloxía grecolatina presentes na mitoloxía renacentista, describindo os mitos, e ilustrándoos con imaxes pertencentes a outras artes (pintura, escultura, cine.) Logo farán unha presentación e unha exposición ante a clase. Completaremos a unidade cun proxecto guiado de creación, de haikus (clásicos, relacionados coa natureza, e outros de tema libre) e coa lectura e análise dunha obra literaria completa.

UNIDADE 7: IMOS FALAR

Afondaremos nesta unidade nos coñecementos lingüísticos necesarios para a elaboración de textos orais de diferentes niveis. Para iso traballaremos as principais características de cada tipo (culto, formal, coloquial, xerga) e a adecuación de ampliación do léxico en cada un deles. Tamén analizaremos e exercitaremos a entoación, volume, velocidade e dicción nos textos orais, así como a corrección gramatical, en diversos formatos. Engadiremos aspectos de coherencia e cohesión para a súa correcta elaboración, e tamén outros básicos, relacionados coa oratoria e a linguaxe non verbal, para a súa exposición. Con isto, o alumnado participará nun debate, traballará o texto expositivo para unha exposición en grupo, nunha gravación dun audio de tipo creativo, e tamén en lecturas expresivas de textos literarios.

UNIDADE 8: SON O QUE LEO, SON O QUE ESCRIBO

Nesta unidade traballaremos a mellora da comprensión e expresión escrita en diversos formatos e medios. Para iso é necesario a ampliación e adecuación do léxico, insistir en exercicios de corrección ortográfica, en aspectos gramaticais e morfosintácticos, e no traballo de coherencia e cohesión. Tamén hai que exercitar a capacidade de dedución tanto en fragmentos de distinto tipo, como na lectura dunha obra literaria completa. Completaremos a unidade cun proxecto guiado de elaboración creativa dun microrrelato, tras a explicación das técnicas correspondentes a este subxénero narrativo.

UNIDADE 9: O TEATRO DA VIDA

Dedicaremos esta unidade á análise dos xéneros narrativo e teatral, tomando como punto de partida a literatura do século XVII, inscrita na arte do Barroco. O obxectivo desta unidade é exercitar a lectura analítica das obras literarias, tanto as próximas como as que están afastadas da experiencia do alumnado. Para iso, é necesario o achegamento ao contexto social e cultural, á época histórica, á corrente literaria e artística e ao autor ou autora. Estableceremos tamén parentescos literarios, conxugando a literatura nacional coa universal e relacionando as obras literarias con outras manifestacións artísticas.

Ademais, tendo en conta a importancia do teatro no Barroco, e a presenza constante da temática amorosa nel, na literatura de todas as épocas e nas distintas artes, propoñemos un proxecto de investigación que conecte o teatro, o cine e as artes plásticas. Tamén poderá analizar as diferentes visións do amor na literatura e o mito do amor romántico en relación á educación en igualdade.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Variedades e variantes lingüísticas.	Con esta unidade, pretendemos coñecer as distintas linguas, as variantes, combater os prexuízos, os estereotipos lingüísticos, e entender a importancia da adecuación da linguaxe ó contexto comunicativo. A partir da análise da orixe e do desenvolvemento tanto histórico como sociolingüístico das linguas de España, estudaranse os fenómenos sociolingüísticos propios do contacto entre linguas (interferencias, préstamos, bilingüismo e diglosia) e promoverase a defensa dos dereitos lingüísticos e a resolución dialogada dos conflitos. Tamén analizaremos a influencia	3	3	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Variedades e variantes lingüísticas.	que pode ter a linguaxe no pensamento, nas emocións e na interpretación do mundo.	3	3	X		
2	Os mundos literarios: do pasado ó presente.	Esta unidade exercitará a lectura analítica das obras literarias, tanto próximas como as afastadas do alumnado. Para iso, é necesario o achegamento teórico ao contexto social, cultural e histórico, á corrente literaria e artística e ao autor ou autora, e establecer parentescos entre a literatura nacional e a universal. Relacionaremos as obras literarias con outras artes. Repasaremos as ferramentas literarias (xéneros, recursos estilísticos, métrica.) aplicaremos á análise de textos literarios clásicos e a algún texto que poida considerarse de literatura xuvenil, con comparacións estilísticas e temáticas. Teremos como referente a literatura medieval, dos séculos XI ó XV, comparándoa coa literatura de séculos anteriores (ex. grecolatina) e posteriores, ata a literatura actual. Engadiremos a lectura dramatizada de fragmentos de La Celestina para traballar a lingua oral. Completaremos a unidade coa lectura e análise dunha obra literaria completa e a creación dun texto literario propis.	15	17	X		
3	A vida en palabras	Dedicaremos esta unidade ao estudo da palabra: a súa forma (fonemas, morfemas, lexemas), ortografía (acentuación, grafías) categoría gramatical (xunto coas principais características das diferentes categorías) e o seu significado. Tamén analizaremos os procedementos para adquirir palabras, formar outras novas e cambiar de categoría as existentes, buscando exemplos tanto en formatos clásicos como modernos. Ademais estudaremos as relacións semánticas entre elas, e os principais fenómenos semánticos de cambio de significado, así como o seu valor denotativo e connotativo en función do contexto e do propósito comunicativo.	10	17	X		X
4	Todo está conectado	As palabras adoitan aparecer combinadas en unidades progresivamente maiores: sintagmas e oracións. Analizaremos nesta unidade como se organizan as palabras no discurso, cales son as funcións sintácticas que poden desempeñar e a relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Aplicaremos estes aspectos tanto á análise como á elaboración correcta de textos escritos, e de intervencións orais.	15	12	X	X	X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
5	Da palabra aos textos.	Ademais da palabra e da oración, debemos estudar as relacións lingüísticas existentes en unidades maiores como os textos e enunciados. Para iso, debemos comprender o que se entende por texto en diferentes contextos comunicativos, e as relacións que se establecen dentro dos textos lingüísticos. Conectamos así con aspectos básicos de gramática textual escrita, e con aspectos da lingua oral, que nos levarán a interpretar mellor textos de diferentes formatos e medios. Incluiremos a análise da linguaxe nos medios de comunicación (prensa, radio, televisión, internet) tanto na súa corrección gramatical, ortográfica (grafías, acentuación e puntuación) e de significado, como na súa capacidade informativa, propagandística e mesmo manipuladora. Tamén analizaremos e empregaremos os principais mecanismos de coherencia e cohesión para interpretar e elaborar textos, escritos e orais.	5	8	X	X	X
6	Creando mitos.	Nesta unidade faremos unha análise textual de fragmentos procedentes da literatura do Renacemento, tanto nacional coma universal, para a interpretación literaria e o establecemento de vínculos y diferenzas entre eles. Crearemos así unha base para a comprensión posterior da literatura moderna e a súa evolución como fenómeno artístico. Para iso aplicaremos coñecementos literarios previos, ademais de tratar aspectos relativos ó contexto histórico, artístico e cultural do século XVI, ás súas principais obras, autores e autoras. Proporemos un traballo por grupos, de buscar personaxes e historias da mitoloxía grecolatina, presentes na poesía renacentista, ilustrándo os mitos con imaxes pertencentes a outras artes (pintura, escultura, cine.) Farase unha unha exposición ante a clase dos mitos e tópicos, para traballar tamén a lingua oral e o texto expositivo. Completaremos a unidade coa creación guiada , de haikus (clásicos e modernos) e coa lectura e análise dunha obra literaria completa.	20	15		X	
7	Imos falar	Afondaremos nesta unidade nos coñecementos lingüísticos necesarios para a elaboración de textos orais de diferentes niveis. Para iso traballaremos as principais características de cada tipo (culto, formal, coloquial, xerga) e a adecuación de ampliación do léxico en cada un deles.	5	6		X	X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
7	Imos falar	Tamén analizaremos e exercitaremos a entoación, volume, velocidade e dicción nos textos orais, así como a corrección gramatical, en diversos formatos. Engadiremos aspectos de coherencia e cohesión para a súa correcta elaboración, e tamén outros básicos, relacionados coa oratoria e a linguaxe non verbal, para a súa exposición. Con isto, o alumnado participará nun debate, traballará o texto expositivo para unha exposición en grupo, nunha gravación dun audio de tipo creativo, e tamén en lecturas expresivas de textos literarios. A comprensión e expresión orais son importantes para a mellora en todos os ámbitos.	5	6		X	X
8	Son o que leo, son o que escribo	Nesta unidade traballaremos a mellora da comprensión e expresión escrita en diversos formatos e medios. Para iso é necesario a ampliación e adecuación do léxico, insistir en exercicios de corrección ortográfica, en aspectos gramaticais e morfosintácticos, e no traballo de coherencia e cohesión. Tamén hai que exercitar a capacidade de dedución tanto en fragmentos de distinto tipo, como na lectura dunha obra literaria completa. Completaremos a unidade cun proxecto guiado de elaboración creativa dun microrrelato, tras a explicación das técnicas correspondentes a este subxénero narrativo.	12	11	X	X	X
9	O teatro da vida.	Estudaremos o xénero teatral, tomando como punto de partida a literatura do século XVII, inscrita Barroco, exercitando a lectura analítica de obras tanto próximas como afastadas do alumnado. Para iso, faremos o achegamento ao contexto social, cultural e histórico, á corrente literaria e artística, ao autor ou autora, conxugaremos a literatura nacional coa universal e coas outras artes. Para a interpretación dos textos, aplicaremos as ferramentas literarias estudadas en cursos anteriores e incluiremos a lectura dramatizada dunha obra teatral. Haberá tamén un proxecto que conecte o teatro co cine e as artes plásticas: tras unha aproximación ao concepto do amor, buscaranse parellas literarias famosas (Calisto e Melibea, Romeo e Xulieta, Dafne e Apolo...) procedentes do teatro, a narrativa ou a mitoloxía e faranse conexións coas parellas	15	16			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
9	O teatro da vida.	do cine clásico e actual. Analizaremos así as diferentes visións do amor na literatura, e o mito do amor romántico en relación á educación en igualdade.	15	16			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Variedades e variantes lingüísticas.	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, cotexando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como os trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro, en manifestacións orais, escritas e multimodais.	O alumnado deberá, como mínimo, explicar tanto a orixe como o desenvolvemento histórico e sociolingüístico do galego e do castelán. Tamén terá que identificar os trazos dos dialectos do castelán e aprender a diferenciar variantes diastráticas e diafásicas.	PE	70
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe, partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	O alumnado evitará os prexuízos e estereotipos lingüísticos e terá que identificar, como mínimo, os elementos verbais que resulten discriminatorios en textos dados.		
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal, a partir da análise da diversidade lingüística na contorna social próxima e da exploración e reflexión próxima aos fenómenos do contacto entre linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	O alumnado deberá valorar a diversidade lingüística e ser respectuoso coas diferentes linguas e dialectos. Tamén será quen de explicar os fenómenos do contacto entre linguas.	TI	30
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando os consensos, tanto no ámbito persoal coma educativo e social.	É imprescindible que o alumnado participe e interaccione con actitudes de respecto e tolerancia.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Análise da propia biografía lingüística propia e da diversidade lingüística do centro e mais da localidade. - Desenvolvemento sociohistórico das linguas de España. - Desenvolvemento da reflexión interlingüística.

Contidos
<p>- Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal.</p> <p>- Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e mais da súa expresión nas leis e declaracións institucionais.</p>

UD	Título da UD	Duración
2	Os mundos literarios: do pasado ó presente.	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado será capaz de comprender e analizar as ideas fundamentais dos textos literarios medievais aplicando coñecementos sobre a época, autor, movemento e técnicas, interpretando correctamente a intencionalidade do emisor e a situación comunicativa descrita nas obras.	PE	70
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	En textos de certa complexidade, algúns da época medieval, o alumnado deberá localizar os principais recursos expresivos e características da linguaxe literaria presentes e valorar o seu efecto sobre o receptor.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar correctamente textos lidos, vinculándoos ao contexto da obra, á corrente literaria á que pertencen e ás características dos xéneros e subxéneros estudados. Relacionará textos medievais cos de épocas anteriores e posteriores, buscando similitudes e diferencias.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado será quen de producir textos de intención literaria respectando as convencións dos xéneros e empregando con eficacia os principais recursos expresivos.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado realizará unha escoita activa, respectará as opinións alleas e exporá con claridade expositiva e solidez argumentativa as súas achegas arredor dos temas máis destacados da narrativa actual comparándoa coa narrativa medieval.	TI	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	O alumnado será quen de ler de maneira autónoma unha obra literaria completa e vincular a súa temática con algunha obra da literatura xuvenil elexida por el, argumentando os motivos da súa elección e a súa experiencia lectora vinculada a ese xénero.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado será capaz de realizar e compartir coa clase a análise dunha obra procedente da narrativa xuvenil actual empregando un formato dixital para expresar as súas conclusións de lectura.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado será capaz de establecer vínculos entre os textos procedentes da narrativa medieval coa actual, agrupalos en parentescos literarios e relacionalos con outras expresións artísticas emerxentes.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
3	A vida en palabras	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Terá que incorporar procedementos básicos de ortografía, gramática e semántica para mellorar a súa redacción e o seu estilo.	PE	80
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado terá que ser quen de explicar mudanzas no significado das palabras, as relacións semánticas entre elas e os seus valores denotativos e connotativos en función do propósito comunicativo. Tamén identificar en exercicios sinxelos os principais fenómenos semánticos.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Os alumnos e as alumnas deberán relacionar a elección de determinadas palabras en función do propósito comunicativo e identificar os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado deberá distinguir entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple). Tamén deberá clasificar as palabras na súa correspondente categoría e identificar as principais funcións sintácticas en exercicios sinxelos.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado debe aplicar os coñecementos lingüísticos para comprender mellor textos de nivel medio de dificultade.	TI	20
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Terá que incorporar procedementos básicos de ortografía, gramática e semántica para mellorar a súa redacción e o seu estilo.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos

- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión entre os significados).
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Recursos tecnolóxicos para a aprendizaxe da lingua.

UD	Título da UD	Duración
4	Todo está conectado	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Deberá aplicar coñecementos ortográficos, sintácticos, gramaticais a exercicios e textos escritos, tanto para corrixilos como para elaboralos.	PE	70
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Deberá redactar de xeito creativo e correcto, textos sinxelos, aplicando coñecementos semánticos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado deberá utilizar correctamente os signos de puntuación. Tamén será capaz de transformar enunciados relacionando os esquemas semántico e sintáctico das oracións simples.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Deberá explicar o significado de palabras, tanto de xeito illado como no seu contexto, e identificar os fenómenos semánticos que se producen.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado deberá identificar as categorías gramaticais, analizar sintagmas e recoñecer as funcións sintácticas da oración simple.		
CA3.1 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado deberá realizar exposicións orais sinxelas, respectando a coherencia, cohesión e claridade, empregando sinónimos e ampliando o seu léxico		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Deberá aplicar as normas de cortesía ás súas participacións en interaccións orais.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Deberá aplicar os coñecementos gramaticais, semánticos e sintácticos á elaboración de textos orais, para lograr que sexan correctos, coherentes e cohesionados creando borradores previos.	TI	30
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Deberá redactar de xeito creativo e correcto, traballos sinxelos de investigación, aplicando coñecementos lingüísticos.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Deberá revisar os seus textos e corrixir os erros lingüísticos de distinto tipo, razoando as correccións mediante terminoloxía lingüística.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Deberá mellorar progresivamente o estilo na redacción.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Contexto vinculado ás estratexias de produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos. - Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conexión entre os significados). - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Recursos tecnolóxicos para a aprendizaxe da lingua.

UD	Título da UD	Duración
5	Da palabra aos textos.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Como mínimo, o alumnado recoñecerá a intención comunicativa, o sentido global, a idea principal e a relación entre as partes dos textos escritos propios dos medios de comunicación.	PE	65
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado recoñecerá os principais mecanismos de cohesión nos textos escritos e identificará a expresión da subxectividade en textos dos medios de comunicación de carácter expositivo.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Deberá comprender textos sinxelos propios de diversos medios de comunicación, extraendo o tema, a idea principal e as secundarias.		
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	O alumnado identificará as variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coa situación de comunicación e coa intención comunicativa.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	O alumnado elaborará textos coherentes e cohesionados, nos que terá en conta o grao de formalidade, o propósito comunicativo e a canle de comunicación.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado mellorará o estilo en textos seleccionados, procedentes de diversos formatos, elexindo as palabras axeitadas.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	O alumnado fará transformacións e comparacións en textos dados para traballar a coherencia, a cohesión e a corrección gramatical e ortográfica.		
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado captará, como mínimo, a intención comunicativa, o sentido global dos textos orais e a relación entre as súas partes. Tamén deberá seleccionar e reter a información relevante.	TI	35
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	O alumnado será quen de valorar nos textos orais o seu grao de formalidade, a distancia social entre os interlocutores; a intención comunicativa e os principais elementos non verbais da comunicación.		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	O alumnado buscará e seleccionará información de textos propios dos medios de comunicación con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca da información.	Como mínimo, o alumnado deberá ser consciente dos riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede.		
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Os alumnos e as alumnas detectarán os usos discriminatorios da linguaxe e os boatos nos textos dos medios de comunicación social.		
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelabora e comunícala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	O alumnado será capaz de reorganizar a información e sintetizala en esquemas propios, de xeito que a comunique de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo. - Análise dos compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado; distancia social entre os interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intencións; canle de comunicación e elementos non verbais da comunicación. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   <ul style="list-style-type: none"> - Comprensión de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas. - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. - Análise crítica dos xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. A imaxe e os elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais.   - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   <ul style="list-style-type: none"> - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto. - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios.   - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.   <ul style="list-style-type: none"> - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación.

Contidos

- Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso de dicionarios e de manuais de consulta en soporte analóxico ou dixital.
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Creación de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas.
- Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
- Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).
- Xéneros discursivos propios do ámbito educativo.
- Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc.
- Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e recursos na Rede para a realización de proxectos escolares.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica. Recursos tecnolóxicos para a aprendizaxe da lingua.

UD	Título da UD	Duración
6	Creando mitos.	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado será capaz de interpretar o tema, idea central e sentido global de textos literarios seleccionados do Renacemento, establecendo relacións con textos de outras épocas	PE	75
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado será capaz de comprender e analizar as ideas fundamentais dos textos literarios, interpretando correctamente a intencionalidade do emisor e a situación comunicativa descrita na obra.		
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	En textos renacentistas de certa complexidade, o alumnado deberá localizar os principais recursos expresivos, aspectos métricos e características da linguaxe literaria presentes neles e valorar o seu efecto sobre o receptor.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar correctamente textos do Renacemento, vinculándoos ao contexto da obra, á corrente literaria á que pertence e ás características dos xéneros e subxéneros estudados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado será capaz de establecer vínculos entre os textos procedentes da literatura renacentista, agrupalos en parentescos e xéneros literarios e relacionalos con outras expresións artísticas.		
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	O alumnado organizará de xeito creativo un traballo sobre mitos grecolatinos, respectando a propiedade intelectual.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	O alumnado seleccionará algún tópico literario ou mito grecolatino que lle resulte atractivo, exporao en clase en grupo, empregando medios verbais e audiovisuais, e buscará textos renacentistas conectados directa ou indirectamente con el.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado será capaz de realizar e compartir coa clase a análise e conclusións de lectura dunha escolma de textos literarios renacentistas, establecendo vínculos e diferenzas entre eles.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado será quen de crear micropoemas e haikus, con intención literaria, respectando as convencións xenéricas e usando eficazmente os principais recursos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Producción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc. - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes.

Contidos

- Elementos de continuidade e de ruptura.
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
7	Imos falar	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Como mínimo, o alumnado recoñecerá a intención comunicativa, o tema, a idea central, o sentido global e a relación entre as partes dos textos escritos, que traten sobre diversas temáticas. Será capaz de facer un resumo e contestar a preguntas sobre o contido.	PE	50
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Os alumnos e as alumnas terán que identificar, como mínimo, os principais mecanismos de cohesión nos textos escritos de carácter expositivo propios do ámbito educativo. Tamén aplicar eses mecanismos á elaboración de exercicios e textos.		
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	O alumnado aplicará os coñecementos sobre os constituíntes das palabras para inferir o significado de termos técnicos habituais nos textos do ámbito académico. Tamén identificará fenómenos semánticos e usará eses coñecementos para facer deducións sobre o contido.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	O alumnado elaborará textos coherentes e cohesionados, nos que terá en conta o grao de formalidade, o propósito comunicativo e a canle de comunicación.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	O alumnado captará, como mínimo, a intención comunicativa, o sentido global dos textos orais sinxelos relacionados con distintos temas e a relación entre as súas partes. Seleccionará e reterá a información relevante.	TI	50
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	O alumnado valorará nos textos orais a claridade expositiva, a dicción, a linguaxe corporal e a utilización de soportes informáticos e audiovisuais para apoiar o discurso.		
CA3.1 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	O alumnado realizará unha exposición oral de tres minutos sobre un tema educativo con fluidez e coherencia, utilizando o rexistro adecuado. Prestará atención á dicción, volume, ritmo, á quinésica e á proxémica.		
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	O alumnado reorganizará a información de distintas fontes de información e sintetizaráa en esquemas propios, de xeito que a comunique de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	O alumnado elaborará pequenos traballos de investigación sobre temas do ámbito educativo. Valorarase a fiabilidade da información, a calidade, a corrección, a coherencia, cohesión e adecuación.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	O alumnado deberá utilizar axeitadamente os dicionarios e manuais de consulta para revisar, corrixir e mellorar os textos propios desde o punto de vista ortográfico, gramatical e léxico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo. - Análise dos compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado; distancia social entre os interlocutores; propósitos comunicativos e interpretación de intencións; canle de comunicación e elementos non verbais da comunicación. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.   <ul style="list-style-type: none"> - Comprensión de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas. - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo.   - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto.
- Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso de dicionarios e de manuais de consulta en soporte analóxico ou dixital.
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Contexto vinculado ás estratexias de produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo.
- Elaboración de textos orais tendo en conta os compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado, distancia social entre os interlocutores, propósitos comunicativos, canle de comunicación e elementos non verbais.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Creación de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas.
- Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
- Xéneros discursivos propios do ámbito educativo.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escolta activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións, resumos etc.
- Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e recursos na Rede para a realización de proxectos escolares.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.

UD	Título da UD	Duración
8	Son o que leo, son o que escribo	11

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	o alumnado recoñecerá a intención comunicativa, tema, idea central, sentido global e a relación entre as partes de textos escritos nos medios de comunicación, ámbitos informativos e académicos, que traten sobre diversos temas. Será capaz de facer un resumo e contestar a preguntas sobre o contido.	PE	40
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	As alumnas e os alumnos revisarán os seus textos para mellorar a súa estrutura, ortografía, utilizar o vocabulario máis preciso e lograr un resultado máis claro e eficaz.		
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado deberá ser capaz de identificar o tema, a idea central e a información importante de textos literarios dados, diferenciándoa da información secundaria e sendo quen de facer un resumo. Tamén identificar rasgos de estilo.		
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	O alumnado será quen de ler de maneira autónoma unha obra literaria completa e vincular a súa temática con algunha obra da literatura xuvenil elixida por el, argumentando os motivos da súa elección e a súa experiencia lectora vinculada a ese xénero.		
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	O alumnado, de xeito guiado, contestará a preguntas e fará reflexións persoais sobre a obra literaria lida.		
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a súa calidade, fiabilidade e eficacia e a idoneidade da canle utilizada.	O alumnado valorará nos textos orais do ámbito social e persoal a utilidade da información, a claridade expositiva, a dicción e a linguaxe corporal.	TI	60
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	O alumnado valorará en qué medida textos orais e escritos son fiables e adecuados ó seu contexto		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	O alumnado buscará e seleccionará información en distintos medios, sobre diversos temas para facer traballos, con criterios de fiabilidade, calidade, utilidade e pertinencia.		
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca da información.	Como mínimo, o alumnado deberá ser consciente dos riscos de desinformación e manipulación na Rede.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Cada grupo realizará unha exposición oral de cinco minutos sobre cuestións relacionadas coa literatura e a mitoloxía, conectándoa co cine e as artes plásticas, utilizando o rexistro adecuado. Prestará atención á dicción, á quinésica e á proxémica.		
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado deberá contribuír activamente á consecución dos obxectivos do equipo, respectando en todo momento as normas básicas de cortesía lingüística.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	O alumnado fará, para traballos, borradores coherentes, cohesionados dialogando cos membros do grupo		
CA3.5 - Organizar a información e integrala en esquemas propios, reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	O alumnado reorganizará a información de distintas fontes de información e sintetizaráa en esquemas propios, de xeito que a comunique de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	O alumnado deberá utilizar axeitadamente os dicionarios e manuais de consulta para mellorar os textos propios desde o punto de vista estilístico.		
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abranguendo o ámbito persoal, educativo e social.	No traballo en grupo, os alumnos e as alumnas deberán chegar a acordos de maneira pacífica, mediante o uso dunha argumentación eficaz, respectando en todo momento a diversidade de opinións.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado elaborará micropoemas e microrrelatos, de xeito creativo, aplicando as técnicas habituais destes subxéneros.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Contexto vinculado ás estratexias de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.
- Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).
- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Usos manipuladores da linguaxe. Os boatos. Valoración da forma e do contido do texto.
- Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso de dicionarios e de manuais de consulta en soporte analóxico ou dixital.
- Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Contexto vinculado ás estratexias de produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos: compoñentes do feito comunicativo.
- Elaboración de textos orais tendo en conta os compoñentes do feito comunicativo: grao de formalidade da situación e carácter público ou privado, distancia social entre os interlocutores, propósitos comunicativos, canle de comunicación e elementos non verbais.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Creación de secuencias textuais, con especial atención ás expositivas.
- Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación.
- Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que ameazan a imaxe do interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación).
- Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
- Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos.
- Alfabetización mediática e informacional: reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas virtuais e recursos na Rede para a realización de proxectos escolares.
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais distributivos, de orde, contraste e explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións, e no discurso relatado.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
9	O teatro da vida.	16

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	O alumnado será capaz de comprender e analizar as ideas fundamentais dos textos literarios do Barroco, interpretando correctamente a intencionalidade do emisor e a situación comunicativa descrita na obra.	PE	70
CA4.3 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	En textos de certa complexidade, o alumnado deberá localizar os principais recursos expresivos e características da linguaxe literaria presentes neles e valorar o seu efecto sobre o receptor.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	O alumnado será capaz de interpretar correctamente textos pertencentes á literatura do Barroco, vinculándoos ao contexto da obra, á corrente literaria á que pertence, autor ou autora e ás características dos xéneros e subxéneros estudados.		
CA4.1 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado (como actos culturais vinculados co circuíto literario e lector), adoptando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	O alumnado realizará unha escoita activa, respectará as opinións alleas e exporá con claridade expositiva e solidez argumentativa as súas achegas arredor do tratamento do amor na literatura e no cine.	TI	30
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	O alumnado conectará temáticas presentes en fragmentos da literatura barroca con obras actuais, tanto de literatura xuvenil como películas.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	O alumnado analizará axeitadamente as teorías amorosas presentes na literatura clásica e no teatro barroco, para reflexionar sobre os mitos do amor romántico na actualidade e a súa incidencia na educación en igualdade.		
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	O alumnado abordará adecuadamente o estudo comparativo da evolución amorosa de famosas parellas literarias e cinematográficas, presentando as súas conclusións a través dunha exposición.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversacións literarias, debates e disertacións literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias, en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. Literatura ambiental e ecolóxica. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A intervención educativa en Lingua Castelá e Literatura debe desenvolver de xeito gradual e progresivo as aprendizaxes que faciliten ao alumnado a consecución dos obxectivos da materia e da etapa, así como unha axeitada adquisición das competencias clave. Este enfoque metodolóxico require partir, polo tanto, do nivel competencial previo do alumnado para acadar unha aprendizaxe significativa, eficaz, e ata certo punto aplicable á realidade dos/as estudantes. Trátase, pois, de deseñar unha metodoloxía activa, que combine as explicacións do profesorado con exercicios prácticos e con algunhas actividades nas que se inclúa tamén adimensión investigadora do alumnado. Para iso deberá implicarse coa toma de decisións responsables, asentadas no pensamento crítico e reflexivo, e no traballo persoal, a través de actividades que precisen dun proceso de descubrimento e análise progresivamente autónomos, así como do razoamento e resolución lóxica de problemas. De aí a importancia de empregar métodos diferenciados para dar acollida e resposta aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorecendo e fomentando a capacidade de aprender a resolver certas cuestións por si mesmos, e outras de xeito guiado, coa axuda do profesorado. Atenderase, polo tanto, á diversidade a través de propostas individualizadas en función das necesidades detectadas: aplicación de adaptacións curriculares significativas, dinámicas de reforzo educativo dentro e fóra da aula ordinaria, agrupamentos flexibles, actividades específicas para abordar as destrezas nas que se observen maiores dificultades (comprensión e expresión oral e escrita, comunicación, reflexión lingüística, educación literaria, resolución de problemas, razoamento lóxico, desenvolvemento do pensamento abstracto...).

Para que esta metodoloxía acade a efectividade desexada, é imprescindible outorgarlle un carácter interdisciplinar, relacionando a materia de Lingua Castelá e Literatura con outras disciplinas do currículo, traballando de maneira conxunta as competencias clave. Deberase dotar ao alumnado da capacidade lingüística que lle permita amosar, relacionar e extrapolar de forma coherente, cohesionada e adecuada os coñecementos adquiridos noutras materias.

A colaboración transversal cos departamentos lingüísticos dos centros, co Equipo de Dinamización da Lingua Galega e coa Biblioteca Escolar constituirá un apoio importante para mellorar a asimilación de capacidades e coñecementos sobre a comunicación. Todos eles, de xeito coordinado, deberán contribuír a mellorar os procesos de produción e recepción oral, escrita e multimodal, así como a alfabetización informacional. As accións concretas favorecen a creación e organización dalgúns proxectos colaborativos e significativos para o alumnado. Neste sentido, o deseño de certas tarefas cooperativas basearase en contextos recoñecibles que teñan en conta, dentro do posible, vivencias do alumnado. Nos traballos en grupo, procurarase que cada alumno ou alumna participe e poida así demostrar a súa valía, reflexión e responsabilidade.

Estes principios metodolóxicos han de aplicarse arredor de contidos concretos, polo que convén definir o seu campo de actuación en conexión coas actividades máis relevantes da materia de Lingua Castelá e Literatura, relacionadas cos seus bloques de contido: As linguas e os seus falantes, Comunicación, Educación literaria e Reflexión sobre a lingua. Polo tanto, plantexarase o traballo na aula a partir das seguintes concrecións metodolóxicas:

1) Deseño de actividades a partir de textos extraídos do ámbito persoal, social e académico do alumnado. Estas tarefas, diversificadas e organizadas por niveis de dificultade, permitirán o traballo competencial e favorecerán o desenvolvemento do pensamento crítico e creativo.

2) Distribución flexible dos espazos, sempre que sexa posible, propiciando o traballo colaborativo a través de distintos tipos de agrupamentos. Así, o gran grupo é axeitado para a posta en común e corrección de tarefas, a identificación dos coñecementos previos do alumnado á hora de iniciar unha nova unidade didáctica, a revisión e síntese final, os debates, a realización de exposicións orais ou multimedia ou o visionado de recursos audiovisuais. Os pequenos grupos son idóneos para o desenvolvemento de proxectos de investigación e á lectura dramatizada. Pola súa parte, o traballo por parellas enriquece as exposicións orais. Finalmente, as actividades individuais son aplicables ás probas escritas, exercicios, ás actividades de reforzo, á creación literaria e á lectura persoal.

3) Emprego de estratexias para a comprensión e a recomendación lectora:

-Lectura compartida de textos propios do ámbito persoal, social e académico para procurar a interacción entre iguais, posto que todo o alumnado participará na lectura en voz alta dos fragmentos escollidos, a escoita activa, a comprensión oral e a explicación e argumentación arredor da interpretación dos mesmos.

-Lectura de textos adscritos aos distintos xéneros discursivos para captar a información esencial, realizar as inferencias necesarias para a súa correcta comprensión, recoñecer a idea principal e as secundarias, identificar a súa estrutura e interpretar os fragmentos propostos tendo en conta as súas características formais e temáticas.

-Lectura dixital (e-book, foros, textos procedentes das redes sociais), para o desenvolvemento dunha competencia lectora parcialmente diferente á empregada na comprensión e análise dos textos impresos. No caso dos xéneros dixitais, é necesaria a correcta observación e interpretación do hipertexto para asimilar completamente a multiplicidade de significados do fragmento base.

-Lectura comprensiva e expresiva de textos pertencentes a distintas épocas e aos distintos xéneros literarios (lectura compartida, recitado de poemas, dramatización de textos dialogados), arredor de temas clave na historia da literatura, tentando conectalos coa realidade e espertar con eles o interese do alumnado. Estes textos irán acompañados de estratexias de comprensión lectora, como a aclaración dos propósitos de lectura, a activación dos coñecementos previos dos estudantes, a atención aos contidos principais do texto, ás características da súa época e movemento literario e ó seu estilo.

-Realización dun obradoiro de lectura e escritura creativa na aula para o desenvolvemento de actividades que vinculen as obras lidas con certos aspectos de actualidade, outros textos e manifestacións artísticas e culturais. Tamén a elaboración, plevia explicación das técnicas literarias correspondentes, de contos, micropoemas e microrrelatos.

- Lectura individual dunha obra literaria completa seleccionada pola profesora, na que primará a calidade literaria e buscará espertar o interese do alumnado polas lecturas de calidade. O alumnado recibirá a axuda necesaria para a súa comprensión, e fará unha proba, deseñada pola profesora, para demostrala. As obras propostas son:

- La llamada de lo salvaje ---- Jack London

- Matar a un ruiseñor ---- Harper Lee

- De ratones y hombres ---- Steinbeck

-Selección de contos de varios autores e autoras feita pola profesora, en base á súa calidade literaria.

Algún dos libros de lectura obrigatorios, de 3º de ESO, podería ser cambiado, por decisión da profesora, se fora necesario, para adaptarse á disponibilidad de tempo, ou ó nivel de comprensión lectora do alumnado.

-Composición de recomendacións ou recensións das obras de lectura traballadas.

4) Utilización de recursos para mellorar a oralidade a través de actividades contextualizadas en situacións reais e próximas ao alumnado, mediante o emprego de audios, vídeos e recreación de conversas veraces que poidan producirse na contorna dos estudantes. Proporase, así situacións comunicativas espontáneas e planificadas e contextos formais e informais, coa fin de abordar os distintos rexistros, elementos e principios da comunicación.

5) Creación de textos escritos con diversas finalidades (narrar, describir, informar, expoñer, argumentar...), pertencentes aos ámbitos persoal, social e académico, seguindo as distintas fases da construción textual: a

planificación das ideas a través dun borrador, determinando o propósito comunicativo e o destinatario; a redacción; a revisión e a edición final, incidindo na corrección formal (puntuación, ortografía, estruturas gramaticais, ampliación de vocabulario, coherencia, cohesión e presentación).

6) Elaboración de resumos, esquemas, sínteses e mapas conceptuais a partir de textos orais e escritos para fomentar no alumnado a conciencia da propia comprensión textual.

7) Exercitación de comentarios de textos e actividades de comprensión de textos escritos e multimodais literarios e non literarios a través de tarefas secuenciadas e guiadas referidas á forma e ao contido dos fragmentos propostos. Para os literarios aplicaranse ademais coñecementos adquiridos previamente sobre técnicas, recursos estilísticos, xéneros, métrica, aspectos históricos e culturais.

8) Creación de textos con intención literaria a partir de modelos dados ou de discursos non literarios (noticias, reportaxes, crónicas, textos instrutivos...) tras estudar previamente as técnicas correspondentes a cada un.

9) Emprego de dicionarios impresos e dixitais, propiciando o seu uso como unha forma de ampliar o caudal léxico do alumnado e resolver as súas dúbidas lingüísticas e morfosintácticas.

10) Manexo dos recursos propios das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para a procura de datos, a realización de traballos multimedia, a consulta da prensa dixital e a creación de espazos virtuais con material didáctico integrado.

11) Utilización dos fondos, servizos e recursos da Biblioteca escolar como espazo creativo de aprendizaxe e construción de novos coñecementos a través da consulta de libros, dicionarios, xornais, materiais audiovisuais, potenciando tamén a lectura autónoma para a creación dunha identidade lectora sólida e definida, fundamentada no enriquecemento cultural e a interrelación entre as distintas áreas do saber.

12) Conexión con outras artes mediante: o visionado de vídeos, películas, imaxes relacionadas coas artes plásticas, presentacións, audición de música, asistencia ao teatro...

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Documentos e recursos elaborados ou facilitados polo docente: fotocopias, cuestionarios dixitais, exercicios, probas escritas, presentacións por ordenador...
Escolma de textos variados orais, escritos e multimodais en diversos formatos e soportes.
Selección de fragmentos e/ou obras de lectura obrigatorias e voluntarias coas súas correspondentes aclaracións de lectura.
Boletíns con actividades de reforzo, ampliación e recuperación.
Actividades interactivas, animacións, vídeos, películas, artes escénicas e espazos dixitais para a construción de novas aprendizaxes.
Recursos e aplicacións informáticas e multimedia.
Materiais de traballo, investigación e consulta: dicionarios, gramáticas, vídeos, libros de texto...
Emprego do debate como ferramenta que estimula o seu interese e a súa capacidade para reflexionar, relacionar, consolidar coñecementos, respectar opinións e extraer conclusións.

A selección dos materiais docentes que integran a programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura debe adaptarse ao modelo de intervención educativa proposto. Neste sentido, ha de dar resposta á adecuación ao contexto do centro, á correspondencia cos obxectivos trazados, á coherencia cos contidos e temas transversais estudados e o seu grao de adquisición e dificultade e aos criterios de avaliación definidos para cada curso. Ademais, debe abarcar unha grande variedade de actividades individuais e algunhas grupais que poñan en práctica os conceptos e procedementos estudados e aborden axeitadamente a atención á diversidade na aula. Finalmente, todos os recursos utilizados han de presentar unha claridade expositiva que favoreza a inmediata comprensión oral e escrita do alumnado.

Así pois, a proposta metodolóxica para a materia de Lingua Castelá e Literatura supón, ademais dos materiais teóricos necesarios para o desenvolvemento de cada unidade didáctica, o emprego de textos orais, escritos e multimodais procedentes de diversas tipoloxías e situacións comunicativas para a súa análise e comentario.

O achegamento do alumnado á realidade na que vive a través da interpretación textual outorga á materia unha

dimensión funcional innegable. Por iso, convén traballar tamén algúns aspectos con discursos extraídos dos xéneros xornalísticos, que aproximen aos estudantes á comprensión de temas de actualidade e lles permitan ser críticos co contexto que os rodea.

A escolma de fragmentos e obras literarias de lectura, obrigatorias e voluntarias, como obxecto de observación, reflexión e crítica, pretende favorecer o hábito lector do alumnado, partindo de textos próximos á súa capacidade e expectativas, para achegalos á literatura clásica. Ademais desenvolve a creatividade, o sentido da estética, a sensibilidade, a reflexión e a capacidade de diferenciar as lecturas de calidade das que non o son. Unha materia como a lingua e literatura non debe conformarse con crear no alumnado afición a lecturas simplistas e sen calidade, debe aspirar a crear lectores sensibles, intelixentes e que non rexeiten as lecturas de calidade por evitar o esforzo intelectual que estas supoñan, ou por prexuízos persoais e sociais.

O emprego de fichas de traballo, actividades interactivas, animacións, vídeos e aplicacións multimedia permiten o reforzo, consolidación e afondamento das aprendizaxes adquiridas, a escoita activa, a empatía e o debate a través de tarefas competenciais próximas á realidade do alumnado. Favorece tamén a investigación sobre temas de actualidade e a activación de estratexias e mecanismos de comprensión lectora a partir de textos literarios e non literarios, posto que implica a procura de información, a interpretación e relación dos datos obtidos e a reflexión sobre o contido e a forma. Tamén axudan a desterrar prexuízos e comprender a vixencia das obras clásicas, e a súa conexión co mundo actual, polos seus temas e problemas humanos que se repiten, pese ó paso do tempo.

O visionado de material cinematográfico e audiovisual sentará as bases de coloquio posterior, e servirá para afondar nos contidos abordados en certas unidades. Ademais pode propiciar o traballo investigador, grupal e a elaboración dalgún proxecto, proposto nalgunha das unidades didácticas da materia, ou ben completarse coa resposta a un cuestionario, destinado a reflexionar sobre ese material visionado. Tamén permite a conexión con algunha época e obra literaria lida ou estudiada. Cousa que tamén é posible mediante a asistencia a unha obra de teatro ou mediante o visionado de teatro filmado.

O emprego das TIC constitúe un recurso máis, pois actúa como ferramenta interesante para a obtención de información, a súa transformación en coñecemento propio e a difusión dos resultados de proxectos e traballos de investigación. Neste sentido, recoméndanse, entre outros, os seguintes materiais de consulta:

Diccionario da Real Academia Española: www.rae.es

Diccionario Panhispánico de Dúbdas: www.rae.es/dpd

Medios de comunicación: <https://www.prensaescrita.com/prensadigital.php>

Compilación da obra lírica dos poetas máis relevantes en lingua castelá: www.los-poetas.com

Espazo para a creación poética propia, a confección de libros virtuais, a compilación lírica e o comentario de textos de outros autores: www.poemas-del-alma.com

Ampla colección de audio e videopoemas: www.palabavirtual.com

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes: <http://cervantesvirtual.com>

Testeando. Xogos de preguntas e respostas de opcións distribuídos por niveis educativos: <https://www.testeando.es/>

Portal de recursos educativos Leer.es: <https://leer.es/>

Prácticas de lectura intensiva e comprensión lectora: <http://www.xtec.cat/~jgenover/complex.htm>

Biblioteca dixital con máis de catro mil títulos de Literatura clásica e contemporánea en castelán: <http://eleo.mecd.gob.es/opac/?locale=es#indice>

Plataforma educativa para traballar a comprensión lectora: <https://www.intralineas.com/>

Materiales de Lengua y Literatura: <http://www.materialesdelengua.org/>

Aula de Letras: http://www.auladeletras.net/Aula_de_Letras/Inicio/Inicio.html

Morderse la lengua: https://cvc.cervantes.es/actcult/morderse_lengua/default.htm

Analizador morfosintáctico do Ministerio de Educación: <https://intef.es/?enlace=1&prev=2>

Ejercicios interactivos para traballar o léxico: <http://www.xtec.cat/~jgenover/lexico.htm>

Actividades interactivas sobre sintaxe: <http://www.xtec.cat/~jgenover/sinta.htm>

Actividades interactivas sobre ortografía, lingua e diversidade: <http://www.xtec.cat/~jgenover/miscel.html>

Página web do ITE (Instituto Nacional de Tecnoloxías Educativas: <https://intef.es/recursos-educativos/recursos-para-el-aprendizaje-en-linea/>

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A principio de curso, haberá unha proba escrita que recabará datos para a avaliación inicial. A proba constará de dúas partes: comentario de textos e exercicios variados. O comentario de texto avalía especificamente a capacidade de comprensión e expresión escrita, os exercicios recollen os contidos curriculares básicos da materia a nivel de 2º de ESO. Tamén haberá algunha proba de lectura expresiva para comprobar as capacidades na mecánica de lectura e nas estratexias básicas da lingua oral.

Os resultados obtidos para a avaliación inicial serán informativos, non contarán na nota final da materia. A profesora fará ademais unha labor de observación do alumnado durante as clases. Posteriormente haberá unha reunión co resto do profesorado, para a avaliación inicial. Nela ampliarase a información e posta en común, coas observacións do resto do profesorado. Tomaranse tamén decisións relacionadas coa atención á diversidade.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	3	15	10	15	5	20	5	12	15	100
Proba escrita	70	70	80	70	65	75	50	40	70	67
Táboa de indicadores	30	30	20	30	35	25	50	60	30	33

Criterios de cualificación:

A información da avaliación farase en tres partes ó longo do curso, coincidindo coas avaliacións oficiais. Haberá ademais unha avaliación final.

En cada avaliación haberá polo menos, dous exames ou probas escritas, centrados en aspectos de lingua e aspectos de literatura, elaborados de acordo cos criterios correspondentes, probas que contarán un 75% da nota. Tamén haberá unha proba sobre unha obra literaria seleccionada pola profesora, que contará un 10%. O outro 15% da nota será avaliado a partir de varias cousas: exercicios, tanto orais (exposicións, debates, discursos, respostas a preguntas en clase, lectura expresiva e lectura dramatizada...) como escritos, en diversos formatos: follas de exercicios, cuestionarios e exercicios por EDIXGAL, traballos sobre textos, participación en proxectos centrados na elaboración de textos creativos ou en aspectos de investigación e análise textual, relacionados coa literatura, que poden ademais conectar con outras materias e artes.

Esta ponderación baséase nas porcentaxes establecidas no conxunto das respectivas unidades didácticas de cada trimestre.

(Se por cuestións de tempo ou por outras razóns, non poidesen facerse todos os exercicios previstos ou algún proxecto plantexado, un 5% desa nota de exercicios pasaría a sumarse á proba do libro de lectura, que contaría entón un 15%, e a dos exercicios, nese caso, contaría un 10%)

Por tanto, en cada avaliación, como dixemos, ponderaranse tres variables:

- Probas escritas, que contarán un 75% da nota da avaliación.
- Traballos en clase, segundo táboas de indicadores: exercicios individuais tanto orais como escritos, feitos en clase e na casa, cuestionarios, exercicios grupais, con adecuación ás normas de cortesía lingüística, elaboración de proxectos e exposicións, elaboración de textos creativos... Isto contará un 15% da nota.
- Proba escrita sobre un libro de lectura seleccionado pola profesora e lido en cada avaliación. Contará un 10% da nota.

Queremos aclarar que, a diferenza do que quizais suceda noutras materias, nesta, hai aspectos que poden secuenciarse e moitos outros que son dificilmente individualizables á hora de ser avaliados. Así por exemplo, cando avaliamos a comprensión e expresión escrita do alumnado con respecto a textos literarios, temos en conta a súa habilidade de análise literaria, a súa aplicación á practica de aspectos teóricos e a súa capacidade de redacción, pero tamén entran na avaliación aspectos relacionados coa ortografía, o léxico e a gramática que necesita empregar nesa redacción, e que son criterios de lingua. Do mesmo xeito, en certas preguntas teóricas sobre cuestións de lingua, estamos avaliando tamén a capacidade para redactar con claridade, a expresividade e o sentido da estética, aspectos que conectan coa literatura.

CONDICIÓNES NECESARIAS PARA APROBAR CADA AVALIACIÓN (1ª, 2ª e 3ª)

A) A nota total obterase de acordo coas porcentaxes xa establecidas (75% exames, 10% lecturas, 15% exercicios e traballos)

B) Para lograr o aprobado, a nota resultante desa porcentaxe, obtida polo alumno ou alumna en cada avaliación,

deberá ser igual ou superior a 5 (non se aprobará con notas inferiores.)

- Os exercicios, traballos, lecturas e proxectos formarán parte da nota, pero non substituirán ós exames ou probas escritas.

-Teranse en conta, ademais a corrección dos exercicios, o esforzo amosado polo alumno/a e a entrega ou realización dentro do prazo solicitado. Isto valerá tanto para os exercicios e traballos feitos en clase como para os que deberán facer na casa. Ademais, a aqueles alumnos ou alumnas que falten, reiteradamente, a exames establecidos, para facelos, pediráselles documento oficial que xustifique cada ausencia.

- No caso de que a nota resultante das porcentaxes teña decimais, en calquera das tres avaliacións (1ª, 2ª e 3ª), non se fará redondeo á nota superior, nin para informar dela, nin para cálculos ou medias.

-Os alumnos e alumnas que suspendan unha ou varias avaliacións, terán, no curso, a posibilidade dunha proba escrita presencial (exame) para recuperalas. Eses exames incluírán criterios de lingua e de literatura. Para aprobar deberán obter unha nota igual ou superior a 5 (non valerá unha nota inferior)

A AVALIACIÓN FINAL :

De acordo coa última actualización da normativa, a sesión da terceira avaliación de cada grupo coincidirá no tempo coa sesión de avaliación final do mesmo, e serán no mes de xuño.

Para aprobar a materia na avaliación final, deberán cumprirse estas dúas condicións:

1. En cada unha das tres avaliacións a nota debe ser igual ou superior a 5. (Non valerá unha nota inferior, e, en caso de suspenso, haberá oportunidade de recuperación durante o curso.)

2. A nota da avaliación final será a media aritmética das tres avaliacións. Para obter o aprobado esa media terá que ser igual ou superior a 5 (non valerá unha nota inferior)

- O alumnado que non aprobase unha ou varias avaliacións, e ó que a media delas non lle dea unha nota igual ou superior a 5, deberá recuperalas, cos exames correspondentes, antes da avaliación final, para poder aprobala. Os exames, centraranse nos criterios básicos do curso, de lingua e de literatura, traballados nas avaliacións. Estarán valorados sobre 10 puntos, e o aprobado, esixirá obter unha cualificación igual ou superior a 5. En caso de aprobalas, as notas desas recuperacións serán as que pasarán a formar parte da media para a avaliación final.

En caso de non aprobar coa media das tres avaliacións, deberá presentarse a un exame final, nas condicións que expoñemos agora e que figuran tamén nos criterios de recuperación:

- O alumnado que non aprobe as correspondentes recuperacións das avaliacións, obtendo unha nota igual ou superior a 5, ou non obteña, na media aritmética das tres avaliacións, unha puntuación igual ou superior a 5, para aprobar na avaliación final, terá que presentarse a un exame final da materia, centrado nos criterios básicos de lingua e literatura, traballados ó longo do curso. O exame cualificarase ata un máximo de 10 puntos, e para ser aprobado deberá ter unha cualificación igual ou superior a 5.

- En caso de que o alumno ou alumna teña que facer o exame final, por non ter aprobado unha ou varias avaliacións, a nota da avaliación final poderá ser, ou ben a media das tres avaliacións ou ben a nota dese exame final, elixindo entre ambas posibilidades a que máis favoreza ó alumno alumna.

Criterios de recuperación:

- O alumnado que non aprobase unha ou varias avaliacións, e ó que a media delas non lle dea unha nota igual ou superior a 5, deberá recuperalas, cos exames correspondentes, antes da avaliación final, para poder aprobala. Os exames, centraranse nos criterios básicos do curso, de lingua e de literatura, traballados en cada avaliación. Estarán valorados sobre 10 puntos, e para aprobar deberá acadar unha cualificación igual ou superior a 5. En caso de aprobalas, as notas desas recuperacións serán as que pasarán a formar parte da media para a avaliación final.

- O alumnado que non aprobe as correspondentes recuperacións das avaliacións, obtendo unha nota igual ou superior a 5, ou non obteña, na media aritmética das tres avaliacións, unha puntuación igual ou superior a 5, para aprobar na avaliación final, terá que presentarse a un exame final da materia, centrado nos criterios básicos de lingua e literatura, traballados ó longo do curso. O exame cualificarase ata un máximo de 10 puntos, e o aprobado esixirá unha cualificación igual ou superior a 5.

- En caso de que o alumno ou alumna teña que facer o exame final, por non ter aprobado unha ou varias avaliacións, a nota da avaliación final poderá ser a media das tres avaliacións ou a nota dese exame final, elixindo entre ambas posibilidades a que máis favoreza ó alumno alumna.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O profesorado do nivel en curso fará o seguimento do alumnado que deba recuperar a materia pendente, informando da nota obtida en cada avaliación.

O alumnado coa materia pendente que queira resolver dúbidas relacionadas con ela e cos exercicios solicitados, terá a oportunidade de facelo, voluntariamente, un recreo á semana, no día marcado pola profesora, avisándoa con antelación. Se por diversos motivos (exames, actividades, baixa...) algunha semana isto non se poidera facer, resolveríase, se o alumno ou alumna o pedise, posteriormente. Tamén facemos constar que parte dos criterios de lingua e literatura se repiten e van ampliando nos distintos cursos, por tanto, no curso no que estea o alumno, con frecuencia haberá explicacións e exercicios de repaso para todo o grupo, que axudarán tamén ó alumnado na materia pendente.

A NOTA DE CADA AVALIACIÓN (1ª, 2ª e 3ª) :

Contéplase para a avaliación da pendente de cursos anteriores, un proceso de recuperación da materia mediante dous mecanismos combinados:

- A realización e entrega obrigatoria por parte do alumno ou alumna, do total dun conxunto de exercicios e actividades en distintos formatos (follas, cuestionario...) que versan sobre os contidos e criterios básicos traballados no curso do que se ten a materia pendente, no seu grado mínimo de superación establecido. Tamén pode incluírse, entre eles, algunha actividade ou proba relativa a obras de lectura. As actividades deberán ser realizadas correctamente, algunhas en casa (10% da nota) e outras no centro (10% da nota), e entregadas ó profesor/a. Ese material será entregado en tandas, en cada avaliación, cumprindo os prazos establecidos pola profesora para que poida avalialo. Aportarán á nota de cada avaliación un total do 20%. Eses exercicios, para que aporten a nota correspondente, deberán ser entregados de acordo cos métodos, e dentro dos prazos establecidos polo profesor/a.
- O outro 80% da nota final procederá da obtida nunha proba escrita presencial, baseada nos estándares básicos do curso que ten pendente, cualificada ata un máximo de 10 puntos.

(No caso de que algún alumno ou alumna tivese ACI no curso coa materia pendente, a proba escrita terá a adaptación correspondente)

- Para aprobar a materia pendente, en cada avaliación, tendo en conta as porcentaxes citadas (20% exercicios e lecturas, 80% proba escrita) a nota deberá ser igual ou superior a 5.

A NOTA DA AVALIACIÓN FINAL

- A nota da avaliación final será a media aritmética das tres avaliacións (1ª, 2ª e 3ª), o aprobado esixirá como resultante desa media, unha nota igual ou superior a 5.
- No caso de non superar a materia, coa media das tres avaliacións (que combinan exercicios e proba escrita nas porcentaxes mencionadas) o alumno ou alumna deberá presentarse a un exame final, feito antes da avaliación final, que contará o 100% da nota. Ese exame será unha proba escrita e presencial cualificada ata un máximo 10 puntos. Esta proba, deberá responder aos contidos e criterios do curso correspondente, no seu grado básico, e incluírá aspectos de lingua e literatura. Para aprobar, deberá obter nela unha cualificación igual ou superior a 5.

6. Medidas de atención á diversidade

As aulas reflicten a diversidade da sociedade na que vivimos. O recoñecemento da diversidade do alumnado constitúe un principio fundamental que debe rexer toda acción educativa. Unha das finalidades da educación é asegurar a igualdade de oportunidades de todos os alumnos e alumnas poñendo os medios para evitar, dentro do posible, o fracaso escolar e o risco de abandono do sistema educativo. A atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas oríéntanse a acadar os obxectivos e as competencias establecidas para a ESO e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa.

As medidas de atención á diversidade deben atender ao principio de inclusión educativa. Isto supón recoñecer a lexitimidade das diferenzas de todas os individuos, asumíndoas como un valor que enriquece o contexto educativo. Este principio establece que todos os/as estudantes, sexa cal sexa a súa condición persoal, dispoñan na súa contorna educativa das condicións necesarias de acceso a unha formación integral e outorgue experiencias de aprendizaxe significativas para todos e todas.

Neste sentido, faise preciso establecer medidas, metodoloxías e compoñentes que permitan ao profesorado abordar con garantías a diversidade das súas aulas. O plan de atención concretarase nos seguintes elementos:

- Combinación de metodoloxías e fíos condutores das unidades didácticas, vinculados ao desenvolvemento emocional do alumnado e á súa integración no grupo. Uso de métodos diferenciados, dentro do posible, que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorezan a capacidade de aprender por si mesmos.
  - Diversidade de agrupamentos e tarefas propostos, articulación de itinerarios diferenciados, dentro do posible, e combinación de linguaxes e soportes orientados a satisfacer as esixencias de aprendizaxe de cada alumno ou alumna e a permitir o seu desenvolvemento individual.
  - Deseño de medidas de reforzo e ampliación destinadas a mellorar as posibilidades de alcanzar os obxectivos da etapa.
  - Realización de algúns proxectos significativos para o alumnado. O deseño de tarefas e proxectos de traballo deben basearse, naquelas unidades didácticas que o permitan, en contextos recoñecibles para resultar significativos e deben ter en conta o contexto e as vivencias do alumnado. Alén diso, o traballo colaborativo debe potenciar que cada adolescente teña os seus tempos e os seus espazos de protagonismo e o recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade de contribuir a desenvolver a actividade, reforzando, así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.
  - O traballo cooperativo, coa proposta de tarefas nas que o alumnado debe regular a súa conduta, a súa expresión e a súa capacidade para relacionarse cos demais. A través do diálogo e da interacción entre o alumnado, contribúese a desenvolver a capacidade de participar activamente nun equipo, a reflexión sobre as propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas, normas tanto de aplicación individual como colectiva.
  - A resolución de problemas e conflitos en colaboración e a toma de decisións baseadas en xuízos morais, coa fin de contribuír á adquisición das competencias necesarias para seguir os procesos de pensamento, utilizar o razoamento e analizar criticamente os problemas sociais e históricos.
  - A gradación da aprendizaxe. O desenvolvemento das capacidades e dos contidos deberá facerse dun xeito gradual e progresivo, de maneira que se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma. A gradación entre cursos non se establece principalmente mediante a distribución diferenciada de contidos, senón en función da diferente complexidade dos textos e exercicios, das habilidades de comprensión ou expresión requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía do alumnado.
- A resposta educativa á diversidade, entendemos que ten como eixo fundamental o principio da individualización da ensinanza. O tratamento e a atención á diversidade realizámola pedagoxicamente desde a proposta didáctica dos tipos de actividades. Consideramos que o elemento do currículo que mellor materializa este tratamento é o correspondente ós distintos tipos de actividades. Considerámolas necesarias para espertar motivacións e intereses, constituíndo un medio excelente na nosa intervención didáctica mediante as correspondentes estratexias de aprendizaxe que propomos. Distinguiremos os seguintes tipos:
- a) Iniciais ou diagnósticas, imprescindibles para determinar os coñecementos previos do alumno e da alumna. Son esenciais para establecer a ponte didáctica entre o que coñecen e o que queremos que saiban, dominen e sexan capaces de aplicar, para alcanzar un aprendizaxe significativo e funcional. Realizaremos probas a principio de curso, no mes de setembro. Haberá unha reunión de todo o profesorado en outubro para a avaliación inicial do alumnado dos catro cursos.
  - b) Actividades de reforzo, concretan e relacionan os diversos contidos. Consolidan os coñecementos básicos que pretendemos alcancen nosos alumnos e alumnas, manexando reiteradamente os conceptos e utilizando as definicións operativas dos mesmos. A súa vez, contextualizan os diversos contidos en situacións moi variadas. Presentan ó fío de cada contido.
  - c) Actividades finais, que avalían de forma diagnóstica e sumativa os criterios que pretendemos que acaden. Tamén serven para atender á diversidade do alumnado e os seus ritmos de aprendizaxe, dentro das distintas pautas posibles nun grupo-clase, e de acordo cós coñecementos e o desenvolvemento psicoevolutivo do alumnado de esta etapa educativa. Propoñemos varias en cada avaliación e incluimos recuperacións en momentos determinados do curso, naqueles casos en que sexan necesarias.
  - d) Desdobres ou repetición de curso: establécense sesións de apoio, nesta materia, por parte da profesora PT, para aqueles alumnos que mostren importantes dificultades, co asesoramento do departamento de Orientación. Mantense a programación para o este grupo, centrándose nos contidos e criterios no grao mínimo, e reforzando cuestións básicas en detrimento de aspectos secundarios.
  - e) Medidas de reforzo concretas para alumnos e alumnas que teñan dificultades.
  - f) Elaboración de ACI para alumnos que teñan serias dificultades, e dous anos de diferenza de nivel. Isto terá que ser valorado pola profesora da materia. As ACIS, en caso de habelas, trataranse na sesión da avaliación inicial e figurarán con detalle nos documentos específicos adicados a elas.
- Para outros alumnos con reforzo, teranse en conta aspectos como a necesidade de máis tempo nalgúns probas, explicacións extra de aspectos que non entenden, determinada colocación na aula segundo as necesidades

de atención e concentración, as súas habilidades sociais ou problemas de timidez á hora de traballar en grupo, e dificultade con algún punto concreto da materia ou con outros alumnos á hora de sentarse na aula... Ademais darase tempo suficiente para a leer os libros de lectura (incluíndo sesións en clase e na casa), de xeito que o alumnado con máis dificultade ou menos hábito de lectura poida tamén traballalo e desenvolve-lo. Tamén se insistirá en explicacións e exercicios sobre aspectos que lles custen máis.

As adaptacións dos criterios para alumnos con ACI, no caso de ser necesarias, xa figuran na documentación de ACIS correspondente. Completaranse con explicacións específicas para eles en aula, e con exercicios e probas adaptados, segundo corresponda.

O alumnado con materias pendentes terá momentos de repaso de contidos durante as sesións de clase, principalmente na primeira avaliación, e deseñaranse para el actividades relacionadas co curso que ten pendente. Parte dos exercicios deberán facelos e entregalos durante algunha sesión de clase, e outra parte faranos na casa. Ademais terán probas escritas específicas que contarán na nota de cada avaliación. Terá a posibilidade de consultar dúbidas, de xeito voluntario, nun recreo concreto á semana. Todo isto formará parte da avaliación da materia pendente, na porcentaxe especificada no apartado da avaliación de pendentes.

Para o alumnado que permanece un ano máis no mesmo grupo, alumnado que repite curso, haberá un plan específico segundo o consignado na lexislación. O alumnado que o precisa xa está identificado. Como medidas extraordinarias, insistiremos naqueles aspectos nos que presentaron maior dificultade e tamén en crearlle un hábito de estudo que nalgúns casos non ten, revisándolle os exercicios feitos. En caso de precisar algún exercicio extra, non sumará puntuación na nota e servirá simplemente para afianzar coñecementos. Tamén pode recibir explicacións específicas en clase sobre aspectos que lle custe e ser colocado, en caso de que se distraia con frecuencia nas explicacións, en lugares apropiados para que manteña a atención. Nas avaliacións, as familias recibirán a información correspondente, nas sesión de tutoría que soliciten e, se fose preciso, nalgún outro momento do curso.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	X				X		X	
ET.2 - Educación cívica e en valores		X				X		
ET.3 - Formación de sensibilidade estética, emocional e desenvolvemento da creatividade		X				X		X
ET.4 - Igualdade entre mulleres e homes	X	X				X		
ET.5 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais	X	X				X		
ET.6 - Liberdade de expresión			X		X			X
ET.7 - Fomento do espírito crítico e científico		X	X	X	X		X	

	UD 9
ET.1 - Prevención e resolución pacífica de conflitos	
ET.2 - Educación cívica e en valores	X
ET.3 - Formación de sensibilidade estética, emocional e desenvolvemento da creatividade	X
ET.4 - Igualdade entre mulleres e homes	X
ET.5 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais	X
ET.6 - Liberdade de expresión	
ET.7 - Fomento do espírito crítico e científico	

Observacións:

No artigo 18 do Anteproxecto do Decreto polo que se establece a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia establécese que, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaránse en todas as materias.

A acción educativa debe fomentar de maneira transversal valores como a igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a educación para a saúde, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais. Así mesmo, promoveremos a defensa da liberdade, a igualdade, os dereitos humanos e a paz, e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, racismo ou xenofobia.

Evitaremos os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

A materia debe contribuír tamén a incorporar elementos relacionados co desenvolvemento sostible e a protección do medio ambiente, e respectoe sensibilidade cara animais e plantas.

Tamén incorporaremos aspectos relacionados coas situacións de risco derivadas do uso das TIC.

Desenvolveremos no posible a creatividade, o interese pola literatura e a súa conexión coas outras artes, para traballar a reflexión, a sensibilidade e o sentido da estética.

Ademais de ser tratados como temas específicos, asociados a determinadas datas, trátanse con frecuencia, directa ou indirectamente en literatura, mediante textos, obras literarias lidas, películas, vídeos. Tamén xurden en debates, cando se traballa a lingua oral.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Organización dunha selección de lecturas.	Esta é unha actividade idónea para fomentar o gusto pola lectura de textos. Tamén é unha actividade a través da que podemos fomentar a expresión oral e o debate en clase. Ademais, permite introducir temas transversais como o respecto pola quenda de palabra, a convivencia, o traballo en grupo e a formación estética.	X	X	X
Visita de autores e autoras (dentro do posible)	Esta actividade posibilita que o alumnado coñeza de primeira man os recursos que os autores e autoras utilizan ao elaborar unha obra literaria. Permite que os/as estudantes participen en debates e coñezan as motivacións que levan aos escritores e escritoras a crear obras de arte.		X	
Celebración de efemérides como o Día do Libro e o Día das Letras Galegas, Nobel de literatura e Día da poesía.	Coa celebración destas datas, o alumnado pode realizar traballos de búsqueda de información de determinados autores e autoras. O profesorado deberá traballar en equipo con compañeiros e compañeiras doutros departamentos, polo tanto é unha actividade ideal para desenvolver tarefas cooperativas de xeito interdisciplinar.		X	X
Lectura expresiva de textos, lectura dramatizada e gravacións con textos literarios	Alumnado do centro pode gravar textos literarios (narrativos ou mellor poéticos) en distintas linguas. O carácter inclusivo desta actividade e a motivación que pode espertar no alumnado fai que sexa unha actividade ideal para traballar o aprecio polas diferenzas, a educación cívica e a cooperación entre iguais.	X	X	X
Asistencia ou conexión con obras de teatro, concertos, e diversas manifestacións artísticas.	Esta actividade é idónea para conectar a literatura coas outras artes e materias o que implica un enriquecemento para todas.	X	X	
Obradoiros de escritura creativa	Este obradoiro permitirá achegarnos á linguaxe desde un enfoque máis vivencial. Implica un traballo coa escritura e coa a lectura, en tanto que son competencias transversais no currículo académico. Supón reforzar a capacidade de comprensión do alumnado, a adquisición dun espírito crítico, o desenvolvemento da creatividade e dun hábito lector.		X	X
Visionado de películas	O visionado de películas é un excelente vehículo para completar e enriquecer as aprendizaxes do noso alumnado e conectar coa literatura. Podemos visionar filmes baseados nalgúns dos libros lidos en clase. Esta actividade, ademais de relacionar linguaxes distintas, axudará a mellorar as destrezas de comunicación do alumnado, as habilidades sociais (capacidades conversacionais, tanto verbais como non verbais) e a expresión de emocións. Tamén é unha actividade idónea para potenciar a autoestima dos/as participantes.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
En busca da noticia	Na sociedade actual, o alumnado debe coñecer a linguaxe dos medios de comunicación. Esta actividade permite que se acheguen a este medio e que, a través dunha proposta de aula, se convertan por un tempo en redactores de noticias. Podemos buscar un tema do programa de clase ou de actualidade e, cunhas instrucións precisas, elaborar unha noticia e compartila na aula.			X

Observacións:

Desenvolveremos estas actividades, dentro do posible, pero tendo en conta que algunhas dependen de ofertas externas e que estamos suxeitos a aspectos relacionados co calendario. Por este motivo, aínda que varias poden darse nos tres trimestres ou nalgún concreto, algunha podería non chegar a realizarse ou facerse nun trimestre diferente do que figura nesta programación.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Ao comezo do desenvolvemento de cada unidade, proporciónase ao alumnado un cadro sinóptico ou mapa conceptual do tema para orientalo sobre a evolución do seu proceso de ensino-aprendizaxe.
Os contidos e actividades de cada unidade didáctica parten dos coñecementos previos do alumnado, vinculándose cos seus intereses e necesidades, e favorecen a construción progresivamente autónoma de novas aprendizaxes.
A planificación e distribución do tempo asignado a cada tarefa é axeitada.
Empregáronse recursos e materiais didácticos variados (impresos, dixitais, audiovisuais, aplicacións informáticas de carácter educativo...)
Aplicouse a metodoloxía didáctica establecida na programación.
Realízanse as actividades complementarias programadas.
Explicáronse e corrixíronse na aula as actividades levadas a cabo nas distintas unidades didácticas.
Aplicáronse os procedementos e criterios de avaliación establecidos na programación didáctica.
Desenvolvéronse procedementos e actividades de recuperación para o alumnado con algunha avaliación suspensa ou coa materia pendente de cursos anteriores.
Metodoloxía empregada
Ao inicio de cada unidade didáctica, realízase unha introdución sobre o tema e actividades de recoñecemento e activación dos coñecementos previos do alumnado ao respecto.
Aplicáronse estratexias de aprendizaxe como a lectura comprensiva, a procura de información significativa, a planificación do traballo, o desenvolvemento de técnicas de síntese, análise e redacción...
Puxéronse en práctica medidas para estimular o hábito lector.

Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Empregáronse os materiais e recursos didácticos programados.
Medidas de atención á diversidade
Desenvolvéronse as medidas de atención á diversidade necesarias aos alumnos que así o requiren.
Leváronse a cabo medidas de reforzo educativo dirixidas ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, propoñendo novas actividades que faciliten a adquisición dos obxectivos non acadados.
Deséñanse e aplícanse actividades de ampliación e afondamento para o alumnado que acade de maneira significativa os obxectivos propostos.
Utilizáronse diferentes instrumentos de avaliación (probos, traballos individuais e en grupo, exposicións orais, redaccións, proxectos de investigación...)
Clima de traballo na aula
As actividades propostas son variadas en canto á súa tipoloxía e sistema de traballo (individual, por parellas, en pequeno grupo, en gran grupo), favorecendo a adquisición das competencias clave.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Ao comezo de cada unidade, infórmase ao alumnado sobre os obxectivos propostos, as competencias que se van a desenvolver, as actividades que se realizarán e os instrumentos e criterios de avaliación.

Descrición:

A avaliación da práctica docente favorece os procedementos de análise, reflexión e debate arredor da realidade educativa do centro sobre os seguintes aspectos:

- A xestión adecuada do tempo para a planificación do proceso de ensino-aprendizaxe na aula.
- A concreción do currículo, a súa adaptación ao contexto e a organización efectiva dos contidos, actividades e obxectivos propostos.
- A avaliación dos resultados obtidos polo alumnado e a adopción das medidas de mellora adaptadas ás súas necesidades de aprendizaxe.
- A inclusión e atención á diversidade como resposta educativa á totalidade do alumnado para promover a consecución do éxito escolar.
- A construción dun clima de empatía, confianza e convivencia harmónica na aula.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación didáctica da materia de Lingua Castelá e Literatura estará á disposición da comunidade educativa do centro e, ademais, a comezos de curso, o alumnado terá acceso a un extracto da mesma cos seus puntos esenciais: resumo dos obxectivos e criterios, instrumentos e procedementos de avaliación, e sistema de recuperación.

A programación didáctica será obxecto de seguimento e avaliación, e poderá sufrir as modificacións precisas para adaptarse ás necesidades educativas do alumnado, en beneficio da correcta evolución do proceso de ensino-aprendizaxe e da consecución dos obxectivos establecidos. Ditas modificacións, debidamente xustificadas, figurarán tamén nas actas das reunións de departamento e na memoria final da materia.

A avaliación da programación realizarase a través dos seguintes indicadores de logro:

- A programación didáctica elaborouse de maneira coordinada coa colaboración de todos os integrantes do departamento.
- A programación didáctica especifica e completa as decisións adoptadas na concreción curricular fixada no Proxecto Educativo de Centro.
- Os criterios de avaliación establecidos valoran con efectividade a consecución dos obxectivos propostos.
- Os procedementos e instrumentos de avaliación axústanse aos criterios de avaliación indicados.
- As actividades desenvoltas adáptanse á metodoloxía didáctica programada.
- A programación didáctica contempla e manexa con eficacia os recursos e materiais necesarios para favorecer a adquisición dos contidos e obxectivos.
- A programación didáctica organiza axeitadamente os espazos e tempos destinados á realización das actividades

previstas.

-A programación didáctica inclúe actividades de reforzo, ampliación e recuperación adecuados ao perfil, características e necesidades do alumnado.

-A programación didáctica é revisada ao longo do curso e inclúense nela as modificacións pactadas e realizadas.

-A programación didáctica adáptase ao contexto escolar do centro educativo.

Así mesmo, realizarase o seguimento das unidades didácticas en relación a cada trimestre, modificando, de ser o caso, o número de sesións dedicadas ao seu desenvolvemento. Indicaremos as unidades que puideron e non puideron realizarse finalmente, así como o grao de cumprimento dos obxectivos indicados, analizando os motivos, nas actas do departamento e na memoria final do curso.

As propostas de mellora da programación didáctica derivarán da análise da efectividade da mesma e dos resultados académicos obtidos nas distintas avaliacións e examinados nas reunións de departamento celebradas ao longo do curso, cuxo contido quedará reflectido nas actas correspondentes. Ademais, na memoria final, contemplaranse as propostas de mellora, vinculadas especialmente á adaptación da metodoloxía, materiais e recursos empregados para favorecer a consecución dos obxectivos establecidos.

9. Outros apartados